

61994C0155

Förslag till avgörande av generaladvokat Lenz föredraget den 7 december 1995. - Wellcome Trust Ltd mot Commissioners of Customs and Excise. - Begäran om förhandsavgörande: Value Added Tax Tribunal, London - Förenade kungariket. - Sjätte mervärdesskattedirektivet - Begreppet ekonomisk verksamhet. - Mål C-155/94.

Rättsfallssamling 1996 s. I-03013

Generaladvokatens förslag till avgörande

A - Inledning

1 Value Added Tax Tribunal i London har underställt domstolen flera frågor rörande aktieinvesteringar av ett förvaltningsbolag med begränsat ansvar ("The Wellcome Trust Limited"). Förvaltningsbolaget, som var kärande i förfarandet vid den nationella domstolen, härleder sig från Sir Henry Wellcome.

Burroughs, Wellcome and Company grundades år 1880 i London som ett enkelt bolag av två amerikanska apotekare, Silas Burroughs och Henry Wellcome; båda förvärvade senare brittiskt medborgarskap. År 1924 grundades Wellcome Foundation Limited (nedan kallad stiftelsen), som övertog bolagets affärsverksamhet. Sir Henry Wellcome avled år 1936. Han förordnade i sitt testamente att hela hans del i stiftelsen skulle förvaltas av en allmännyttig förvaltare ("The Wellcome Trust") med syfte att främja forskning i medicin, veterinärmedicin och medicinsk historia. Till en början tillsattes sju fysiska personer som förvaltare. På grund av ett domstolsavgörande och ett av the Lord Chancellor utfärdat certifikat utsågs Wellcome Trust Limited (nedan kallad förvaltningsbolaget) den 1 juni 1992 till ensam förvaltare i stället för de sju fysiska personerna. De förutvarande förvaltarna blev direktörer i förvaltningsbolaget. Denna förändring påverkar ostridigt inte de frågor som skall avgöras i detta mål. (Hänvisningar till "trusten" i texten nedan avser för tiden före den 1 juni 1992 de enskilda förvaltarna och för tiden därefter förvaltningsbolaget.)

2 Fram till år 1984 hade förvaltningsbolaget endast en aktiepost i stiftelsen, vars värde år 1980 uppgick till 250 miljoner UKL. Eftersom man ville diversifiera denna tillgång genomfördes en första aktieförsäljning som inbringade 200 miljoner UKL. I samband därmed fastställdes dels vilka villkor som skulle gälla för aktieförsäljningen, dels att ytterligare aktier inte utan föregående samtycke fick avyttras inom två år efter försäljningen. Först år 1987 fick förvaltningsbolaget genom ett domstolsavgörande praktiskt taget obegränsade investeringsbefogenheter.

3 År 1991 sysselsatte förvaltningsbolaget 160 personer, varav fem inom investeringsverksamheten.

4 Sedan förvaltningsbolaget genom ett domstolsavgörande år 1992 fått utvidgade försäljningsbefogenheter genomfördes en andra aktieförsäljning. Avsikten var att skaffa medel för återinvestering med större spridning av placeringarna för att få större intäkter på ett bredare underlag. Trots att det hade fastslagits, att förvaltningsbolaget måste behålla en fjärdedel av aktierna var den andra aktieförsäljningen den största försäljning inom Förenade kungariket som någon annan än regeringen gjort. Den planerades och genomfördes mycket omsorgsfullt. För att kursen vid avyttring av ett så stort antal aktier inte skulle sjunka alltför mycket valde man den metod som kallas book-building. Metoden innebär att eventuella placerare bereds tillfälle att inom en viss tid lämna anbud. Man vände sig därvid till investerare i Förenade kungariket, Frankrike, Tyskland, Schweiz, USA, Japan, Stilla-havsområdet och den övriga världen. För de enskilda regionerna tillsattes olika administratörer, vilkas arbete övervakades av en koordinator. När tiden för anbudsgivande löpt ut, bestämde trusten aktiekursen och fördelningen av aktierna. Ännu ett offentligt anbud i Förenade kungariket tillkom. Totalt såldes 288 miljoner aktier till ett pris av 8 UKL per styck, av vilka en tredjedel förvärvades av personer utanför Europeiska gemenskapen. Därefter återinvesterades mer än 1,8 miljarder UKL. Vid återinvesteringarna gick man - liksom vid aktieförsäljningen - mycket omsorgsfullt och professionellt till väga.

5 Trustens befogenheter synes vara begränsade på så sätt att den får investera inkomsten från försäljningen bl.a. i aktier men inte är berättigad att idka handel med dessa aktier. Trusten är mycket mån om att inte överskrida sina befogenheter. Dessutom försöker trusten att förhindra att tillgångarna är fördelade på sådant sätt att tillsynsmyndigheten måste informeras.

Vid sidan av sin investeringsverksamhet säljer förvaltningsbolaget böcker, medicinska ljusbilder och fotokopior; för denna försäljning är bolaget registrerat som skattskyldigt. Vid registreringen har inkomsten av aktieförsäljningarna inte beaktats.

6 Efter den andra aktieförsäljningen yrkade förvaltningsbolaget emellertid återbetalning av ingående mervärdesskatt för 33,22 procent av de aktier som avyttrats till köpare utanför Europeiska gemenskapen. Den ingående skatten uppgick till 297 832,65 UKL. Bolaget utgick därvid från att den andra aktieförsäljningen på grund av sin omfattning och det omfattande förberedelsearbete den krävt måste anses vara ekonomisk verksamhet enligt sjätte mervärdesskattedirektivet. I andra hand anförde bolaget, att trustens samlade investeringsverksamhet - och därmed också den andra aktieförsäljningen - var att betrakta som ekonomisk verksamhet. Den nationella myndigheten invände, att förvaltningsbolaget skulle behandlas som en privatperson.

7 De gemenskapsrättsliga föreskrifter som här är tillämpliga återfinns i artikel 17.3 c i rådets sjätte direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter - Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund (nedan kallat sjätte mervärdesskattedirektivet)(1). Där föreskrivs följande såvitt avser avdrag för ingående skatt:

"3. Medlemsstaterna skall också medge varje skattskyldig person rätt till avdrag eller återbetalning av den mervärdesskatt som avses i punkt 2 i den mån varorna och tjänsterna används för:

...

c) Någon av de transaktioner som är undantagna enligt artikel 13 B a och 13 B d punkterna 1-5, då kunden är etablerad utanför gemenskapen eller då dessa transaktioner är direkt kopplade till varor avsedda att exporteras till ett land utanför gemenskapen."

Därvid hänvisas till såväl artikel 17.2 som föreskrifterna i artikel 13 B, vilka reglerar skattebefrielse i övrigt inom landets territorium. Artikel 17.2 har följande lydelse:

"2. I den mån varorna och tjänsterna används i samband med den skattskyldiga personens skattepliktiga transaktioner, skall han ha rätt att dra av följande från den skatt som han är skyldig att betala:

a) Mervärdesskatt som skall betalas eller har betalats med avseende på varor eller tjänster som har tillhandahållits honom av någon annan skattskyldig person,

...".

Av artikel 13 B a och 13 B d punkterna 1-5, till vilka också hänvisas i artikel 17.3 c, är här endast d.5 relevant. Den lyder sålunda:

"Utan att det påverkar tillämpningen av övriga gemenskapsbestämmelser skall medlemsstaterna undanta följande verksamheter från skatteplikt och fastställa de villkor som krävs för att säkerställa en riktig och enkel tillämpning och förhindra eventuell skatteflykt, skatteundandragande eller missbruk:

...

d) Följande transaktioner:

...

5. Transaktioner och förhandlingar med undantag av förvaltning och förvar rörande aktier, andelar i bolag eller andra sammanslutningar, obligationer och andra värdepapper, dock med uteslutande av följande:

- Handlingar som representerar äganderätt till varor.

- Sådana rättigheter eller värdepapper som avses i artikel 5.3."

Den grundläggande definitionen av begreppet "skattskyldig person" återfinns i artikel 4 i sjätte mervärdesskattedirektivet som har följande lydelse:

"1. Med "skattskyldig person" avses varje person som självständigt någonstans bedriver någon form av ekonomisk verksamhet som anges i punkt 2, oberoende av syfte eller resultat.

2. De former av ekonomisk verksamhet som avses i punkt 1 skall omfatta alla verksamheter av producenter, återförsäljare och personer som tillhandahåller tjänster, däribland gruvdrift och jordbruksverksamhet samt verksamhet inom fria yrken. Utnyttjande av materiella eller immateriella tillgångar i syfte att fortlöpande vinna intäkter därav skall likaså betraktas som ekonomisk verksamhet.

...".

Av betydelse är här artikel 2, som bestämmer de verksamheter för vilka mervärdesskatt skall betalas. Dessa är:

"1. leverans av varor eller tillhandahållande av tjänster som sker mot vederlag inom landets territorium av en skattskyldig person i denna egenskap,

2. införsel av varor."

Mot bakgrund av det beskrivna förfarandet vid den nationella domstolen har den hänskjutande

domstolen beträffande dessa gemenskapsrättsliga föreskrifter nu underställt domstolen följande frågor:(2)

1) Omfattar begreppet "ekonomisk verksamhet" i artikel 4.2(3) i direktiv 77/388/EEG försäljning av aktier och andra värdepapper som företas av en person som inte är fondkommissionär?

2) Kan det vara fråga om "ekonomisk verksamhet" enligt artikel 4.2 när en person som inte är fondkommissionär säljer aktier till ett stort antal köpare samma dag, för vilket omfattande förberedelser under en längre period var nödvändiga?

3) Om fråga 1 och/eller 2 besvaras jakande: Skall avyttring av andelar av en sådan förvaltare (Trustee) anses ha skett genom en "skattskyldig person i denna egenskap" i den mening som avses i artikel 2.1?

4) Är det för att besvara frågorna 1 och/eller 2 och/eller 3 av betydelse huruvida försäljningen av aktier och andra värdepapper är det huvudsakliga syftet med den verksamhet i samband med vilken försäljningen sker? Om ja, hur skall man definiera denna verksamhet och dess omfattning?

B Bedömning

Den första frågan

8 Som framgår av artikel 4.2 i sjätte mervärdesskattedirektivet kan ekonomisk verksamhet endast vara sådana verksamheter som utövas av producenter, återförsäljare eller personer som tillhandahåller tjänster. Den verksamhet som här skall bedömas är försäljning av aktier och andra värdepapper, varför vid första ögonkastet endast en fondkommissionärs verksamhet kan komma i fråga. Eftersom det redan av den hänskjutande domstolens första fråga framgår, att den person som säljer aktierna inte är fondkommissionär, skulle man utan ytterligare överväganden kunna besvara den första frågan nekande. Med hänsyn till att artikel 4 skall tolkas så vidsträckt som möjligt(4), att principen om beskattningens neutralitet kräver att alla ekonomiska verksamheter i beskattningshänseende behandlas på samma sätt(5) samt att här dessutom även utnyttjande av materiella eller immateriella tillgångar enligt artikel 4.2 andra meningen i sjätte mervärdesskattedirektivet kommer i fråga måste emellertid den hänskjutande domstolens första fråga prövas ingående.

9 Som redan nämnts skulle den verksamhet som här skall bedömas kunna betraktas som ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening ur två aspekter: som verksamhet av en fondkommissionär eller som utnyttjande av materiella eller immateriella tillgångar för att fortlöpande inbringa inkomster.

10 Vad angår den första möjligheten nämns visserligen uttryckligen i den fråga som underställts domstolen, att försäljningen av aktier och andra värdepapper utförs av en person som inte är fondkommissionär, vilket torde vara att förstå så, att personen i fråga inte yrkesmässigt är fondkommissionär. Vederbörande kan trots detta vara att behandla som en fondkommissionär.

11 För att avgöra denna fråga måste man mera ingående undersöka trustens verksamhet. Det nuvarande förvaltningsbolaget har från de fysiska personer som ursprungligen var förvaltare övertagit uppgiften att förvalta Sir Henry Wellcomes förmögenhet - som utgjordes av hans andelar i stiftelsen - i syfte att främja medicinsk forskning. För detta ändamål investeras förmögenheten i aktier, andra värdepapper och andelar i andra bolag. Detta kunde till en början endast ske inom stiftelsen, men senare erhöll förvaltarna praktiskt taget obegränsade investeringsbefogenheter. Till en sådan investeringsverksamhet som den förvaltningsbolaget utövar hör också att sälja och köpa aktier. Så skedde i mycket stor omfattning vid den andra aktieförsäljningen. Frågan är om

aktieförsäljningarna i samband med investeringsverksamheten kan anses som sådan ekonomisk verksamhet som avses i sjätte mervärdesskattedirektivet.

12 Domstolen har hittills endast yttrat sig i fråga om köp och innehav av andelar i bolag. I domen i målet Polysar(6) avgjorde domstolen, att enbart förvärv och enbart innehav av andelar i bolag inte är att betrakta som ekonomisk verksamhet enligt sjätte mervärdesskattedirektivet. Enbart förvärvet av andelar i andra företag innebär nämligen inte ett utnyttjande av en tillgång för att fortlöpande få intäkter, eftersom en eventuell utdelning på denna andel endast är ett utflöde av innehavet av tillgången.(7)

13 I föreliggande fall gäller det nu att avgöra, om det finns skäl att göra en annan bedömning, när aktier och andelar i bolag säljs.

14 Enligt förvaltningsbolagets mening måste man utgå från att det här är fråga om en ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening. Trusten köper och säljer aktier och skall enligt bolaget av detta skäl betraktas som en yrkesmässig fondkommissionär. I annat fall skulle man bryta mot principen om beskattningens neutralitet, enligt vilken all ekonomisk verksamhet skall beskattas helt neutralt oberoende av sitt syfte och resultat. Förvaltningsbolaget bestrider inte att investeraren i det fall då han ägnar sig enbart åt investeringar är att anse som slutanvändare av de tjänster han behöver för investeringen. Han får ju inte heller någon motprestation för denna. Som slutanvändare kan han enligt bolaget inte ha någon rätt till avdrag för ingående skatt. Annorlunda förhåller det sig, om vederbörande regelbundet genomför leveranser eller tillhandahåller tjänster genom att sälja sina andelar. I sådant fall kan han inte längre anses vara slutanvändare, och varor och tjänster återvänder in i det ekonomiska kretsloppet och blir beskattningsbara.

15 Så är emellertid fallet endast om aktieförsäljningarna är att anse som ekonomisk verksamhet enligt sjätte mervärdesskattedirektivet. Det är just denna fråga som skall prövas här.

16 Förvaltningsbolaget har vidare anfört, att man inte ur den omständigheten, att enligt artikel 13 B d 5 i sjätte mervärdesskattedirektivet de transaktioner som hänför sig till aktier är befriade från mervärdesskatt, kan dra slutsatsen att dessa transaktioner principiellt inte skulle vara mervärdesskattepliktiga. Jag instämmer i detta. En verksamhet kan i själva verket endast vara undantagen från mervärdesskatt när den ursprungligen varit skattepliktig. Av detta följer emellertid inte att alla transaktioner som hänför sig till aktier faller inom direktivets tillämpningsområde och därmed är mervärdesskattepliktiga. Det är tvärtom så, att artikel 13 B d.5 endast avser sådana transaktioner som utförs i samband med en ekonomisk verksamhet enligt sjätte mervärdesskattedirektivet. Det är emellertid just frågan om så är fallet här som nu skall prövas.

17 Enligt Förenade kungarikets uppfattning är det i detta fall inte fråga om ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening. Förenade kungariket ansluter sig i sina yttranden till rättspraxis i målen Polysar(8) och Sofitam(9). Förenade kungariket har tillagt, att om förvärv eller innehav av andelar inte utgör en ekonomisk verksamhet enligt det sjätte mervärdesskattedirektivet kan inte heller innehavarens försäljning av sina aktier med syfte att få vinst av äganderätten anses som utnyttjande av en tillgång. Här är det enligt Förenade kungariket fråga om en överlåtelse av tillgångar som redan enligt sin innebörd inte kan ge någon avkastning. Tillgångarna ändrade bara form. Med hänvisning särskilt till föreliggande fall har Förenade kungariket vidare anfört, att förvaltningsbolagets andra aktieförsäljning och dess investeringsverksamhet inte innebar något annat än att en materiell tillgång byttes mot likvida medel för att man därefter skulle kunna förvärva andra tillgångar som ansågs vara bättre investeringar. Detta innebär enligt Förenade kungariket inte någon handel med aktier. Trusten har inte heller någon befogenhet driva en sådan handel. Den får endast använda sina tillgångar för vissa bestämda ändamål, och får vid förvaltningen av tillgångarna inte idka handel. Dessutom påverkade investeringsverksamheten eller den andra

försäljningen inte på något sätt omsättningen. Förenade kungariket har emellertid inte lämnat några ytterligare uppgifter om vilken omsättning det därmed avser och inte heller om det enligt dess mening över huvud taget är fråga om en omsättning som skulle kunna påverkas.

18 Målet för aktieförsäljningarna var inte att vinna regelbundna intäkter ur trustens penninginvesteringar utan att förvandla dessa till likvida medel och att återinvestera dessa. Av detta skäl föreligger enligt förvaltningsbolaget inte heller något utnyttjande av tillgångar enligt artikel 4.2 andra meningen i sjätte mervärdesskattedirektivet.

19 Jag delar denna uppfattning. Trustens uppgift är att så omsorgsfullt som möjligt förvalta den förmögenhet som den har anförtrotts. Det betyder att den måste tillse att förmögenheten inte minskar utan tvärtom eventuellt ökar genom särskilt fördelaktiga investeringar. Det betyder vidare, att de tillgångar som förvaltningsbolaget förvaltar måste bevakas och att aktierna måste säljas och nya aktier som anses vara mera lönsamma eller mindre riskabla förvärvas, om det kan befaras att trusten annars förlorar pengar. Trusten försöker alltså få största möjliga utdelning för att ha så mycket pengar som möjligt till förfogande för sin egentliga uppgift, att främja medicinsk forskning. Av detta skäl är det - som nyss beskrivits - nödvändigt att i förekommande fall köpa och sälja aktier. Detta skall dock inte jämföras med en fondkommissionärs verksamhet. För en sådan är det inte i första hand fråga om att förvalta en förmögenhet. Han försöker tvärtom skapa vinster genom att köpa och sälja aktier och genom att företa riskfyllda investeringar och spekulationer. Det huvudsakliga syftet med hans förvärv av aktier är inte att uppnå högsta möjliga utdelning utan att sälja dem vidare till högsta möjliga pris. Trustens verksamhet är inte - och får inte heller vara - jämförbar med detta. Den liknar tvärtom en privatpersons förvaltning av sin förmögenhet. Även denne kommer då och då att köpa eller sälja aktier, men trots det är han - och det är ostridigt - inte att anse som en person som utövar ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening. Trustens verksamhet skiljer sig från en privat investerares bara i fråga om sin omfattning (framför allt vid den andra aktieförsäljningen). Men inte ens den andra aktieförsäljningen är att betrakta som ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening, trots att den var den största privata aktieförsäljning som ägt rum i Förenade kungariket. Som förvaltningsbolaget anfört företogs aktieförsäljningen för att diversifiera tillgångarna i trusten. Det betyder dock inget annat än att de ursprungliga tillgångarna först gjordes likvida och därefter förvandlades till nya. Inte heller detta kan jämföras med en fondkommissionärs ovan beskrivna verksamhet.

20 Som förvaltningsbolaget anfört var det vid aktieförsäljningen inte fråga om att skaffa intäkter genom regelmässiga försäljningar, och man kan därför inte heller tala om utnyttjande av en tillgång enligt artikel 4.2 andra meningen. Det innebär att varken trustens normala investeringsverksamhet eller den omfattande andra aktieförsäljningen utgör ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening.

21 Också kommissionen har denna uppfattning. Den behandlar i sitt yttrande också trustens andelar i andra bolag. Den påpekar därvid, att trusten själv uppger, att den är mycket mån om att dess tillgångar inte får en sådan sammansättning att tillsynsmyndigheten måste informeras. Detta betyder enligt kommissionen, att trustens innehav av andelar i andra bolag aldrig överskrider en viss gräns, vilket i sin tur betyder att den aldrig innehar aktiemajoriteten. Kommissionen ser detta som en bekräftelse på sin teori, att trusten intervenerar på de internationella finansmarknaderna men inte ingriper i bolagens förvaltning. Denna form av inflytande på andra bolags förvaltning har domstolen i målet Polysar emellertid sett som det enda undantaget från regeln att innehavet av andelar i bolag inte är ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening.(10)

22 Ytterligare ett argument som förvaltningsbolaget har anfört är, att en aktieförsäljning av en sådan omfattning som trustens andra försäljning på grund av sin betydelse och det professionella sätt på vilket förberedelse och genomförande skett inte kan jämföras med en privat investerares

verksamhet. Mot detta har Förenade kungariket med rätta invänt, att man inte kan ta hänsyn till om en investerare själv kan genomföra sin investeringsverksamhet eller om han använder sig av en eller flera rådgivare. I annat fall skulle investerarens karaktärsegenskaper och skicklighet bli avgörande för om det föreligger en ekonomisk verksamhet enligt sjätte mervärdesskattedirektivet eller inte. För övrigt kan i dag inte heller en privat investerare utöva sin verksamhet helt utan rådgivning, låt vara att denna kan vara minimal. Att rådgivningsfirmor har anlåtats kan därför inte vara något indicium för att det föreligger en ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening. Såvitt avser försäljningens omfattning är att märka att även en mycket förmögen privat investerare kan genomföra omfattande aktieförsäljningar. I samband härmed har Förenade kungariket vidare anfört, att det är mycket svårt att med hjälp av försäljningarnas omfattning bestämma om det föreligger en ekonomisk verksamhet eller inte. I detta fall skulle det nämligen råda osäkerhet om vilken omfattning som skall krävas för att man skall kunna utgå från att det är en ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening.

23 Att jämställa trustens verksamhet med en privat investerares strider inte heller mot principen om skatteneutralitet. Förvaltningsbolaget har visserligen framhållit, att all ekonomisk verksamhet med avseende på beskattningen måste behandlas på samma sätt. Då emellertid trustens verksamhet - som visats - inte kan anses som en ekonomisk verksamhet enligt det sjätte mervärdesskattedirektivet skall den inte heller behandlas som en sådan. Tvärtom skall den, just på grund av beskattningens neutralitet, klassificeras som en privatpersons verksamhet. Förvaltningsbolagets argument att trustens verksamhet liknar den som utövas av pensionsfonder och pensionskassor och därför - i likhet med denna - skall betraktas som ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening leder inte heller till någon annan bedömning. Till skillnad från pensionsfonderna förvaltar trusten - på samma sätt som en privatperson - sin egen förmögenhet.

24 Förenade kungarikets argument att trusten inte heller kunde vara ekonomiskt verksam av det skälet att dess investeringsbefogenheter var mycket begränsade är inte övertygande. Detta var visserligen riktigt för tiden före 1987. Vid den andra aktieförsäljningen förfogade trusten emellertid över praktiskt taget obegränsade investeringsbefogenheter; man kan därför av detta skäl inte utesluta att det är en ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening. Av tidigare anförda skäl anser jag emellertid att det inte är fråga om en sådan verksamhet.

25 Ett sådant avgörande leder inte heller till oacceptabla resultat såvitt avser rättigheten till avdrag för ingående skatt. Om trustens verksamhet inte anses som en ekonomisk sådan enligt sjätte mervärdesskattedirektivet kan direktivet inte heller tillämpas på den och därmed inte heller föreskrifterna om avdrag för ingående skatt. Detta är helt förenligt med mervärdesskattesystemet, ty eftersom trusten inte är ekonomiskt verksam enligt sjätte mervärdesskattedirektivet är den, som kommissionen med rätta anfört, i fråga om de förberedelser som krävs för aktieförsäljningen att anse som slutanvändare.

26 Visserligen har förvaltningsbolaget åberopat, att mervärdesskattedirektivet kan tillämpas även på en person vars samtliga transaktioner är undantagna från skatt enligt artikel 13 B d.5 i sjätte mervärdesskattedirektivet. Eftersom det i ett sådant fall inte heller är möjligt att göra avdrag för ingående skatt blir det inte någon snedvridning av konkurrensen. Av detta skäl kan enligt bolaget sjätte mervärdesskattedirektivet tillämpas även på trusten.

27 Sjätte mervärdesskattedirektivet är otvivelaktigt tillämpligt även när den ekonomiska verksamhet som avses i sjätte mervärdesskattedirektivet uteslutande hänför sig till aktier och därför är undantagen från mervärdesskatteplikt. Det är däremot inte tillämpligt när - som i detta fall - någon ekonomisk verksamhet i direktivets mening inte utövas. Även när enligt artikel 13 rätt

till undantag från mervärdesskatteplikt föreligger är dessutom avdrag för ingående skatt möjligt såvitt avser transaktioner med kunder som är etablerade utanför gemenskapen (artikel 17.3 c i sjätte mervärdesskattedirektivet). Det är just en sådan ingående skatt som trusten i föreliggande tvist vill göra avdrag för. Om trusten skulle tillerkännas en sådan rätt till avdrag för ingående skatt - trots att den inte utövar någon ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening - skulle detta innebära, att den i fråga om beskattningen behandlades annorlunda än andra privata investerare. Av detta skäl skall trusten vägras rätt till avdrag för ingående skatt.

Förvaltningsbolagets påstående, att detta är orättvist om man jämför med andra personer som på grund av annan - supplementär - verksamhet är registrerade som skattskyldiga och därför enligt artikel 17.3 c kan göra avdrag för ingående skatt, är för övrigt felaktigt. Även enligt artikel 17.3 är emellertid avdrag för ingående skatt möjligt endast för sådan ekonomisk verksamhet som avses i sjätte mervärdesskattedirektivet. Detta framgår av hänvisningen till de transaktioner som enligt artikel 13 är undantagna från skatteplikten, vilka - som redan nämnts - måste vara ett resultat av ekonomisk verksamhet i direktivets mening.

28 Lagstiftningen är för övrigt entydig. Sjätte mervärdesskattedirektivet skall, med alla sina föreskrifter och konsekvenser, tillämpas endast på personer som är ekonomiskt verksamma i den mening som avses i direktivet och inte på sådana personer vilkas verksamhet är jämförbar med en privat investerares verksamhet. Trustens verksamhet är följaktligen inte att betrakta som sådan ekonomisk verksamhet som avses i sjätte mervärdesskattedirektivet. Denna bedömning påverkas inte heller av förvaltningsbolagets uppgift att det erhållit ersättning för sin verksamhet. Som domstolen har fastslagit i målet Staatssecretaris van Financiën mot Hong-Kong Trade(11) kan en avgiftsfri prestation inte utgöra ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening. Detta betyder emellertid inte att omvänt varje prestation som utförs mot ersättning utgör en ekonomisk verksamhet.

29 Jag kommer alltså fram till slutsatsen, att varken trustens normala försäljning av aktier och andra värdepapper eller den omfattande andra aktieförsäljningen utgör sådan ekonomisk verksamhet som avses i sjätte mervärdesskattedirektivet.

Den andra frågan

30 Enligt förvaltningsbolagets mening förutsätter denna fråga att den första frågan besvaras jakande. Om trustens allmänna investeringsverksamhet anses som ekonomisk verksamhet enligt sjätte mervärdesskattedirektivet är frågan enligt förvaltningsbolaget nämligen, om även den andra aktieförsäljningen inom ramen för denna investeringsverksamhet kan anses som sådan ekonomisk verksamhet. Enligt min mening är en sådan tolkning inte absolut nödvändig. Man skulle också kunna betrakta den andra aktieförsäljningen separat och därmed besvara den andra frågan oberoende av svaret på den första.

31 Som redan utretts vid besvarandet av den första frågan kan den andra aktieförsäljningen trots sin avsevärda omfattning och sin omsorgsfulla förberedelse inte anses som ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening.

32 Förvaltningsbolaget har vidare invänt, att en försäljning av den jämförbara mängden aktier i små poster under en viss tidrymd utan vidare skulle anses som ekonomisk verksamhet i direktivets mening. Detta är ett rent påstående av förvaltningsbolaget, som motsägs av föreskrifterna i mervärdesskattedirektivet. Avgörande för bedömningen av en verksamhet är varken dess omfattning eller varaktighet utan endast om det är fråga om ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening. Då så inte är fallet här och verksamheten därmed inte är mervärdesskattepliktig stämmer inte heller det argument som förvaltningsbolaget därefter anför: om den andra aktieförsäljningen inte skulle anses som ekonomisk verksamhet enligt sjätte mervärdesskattedirektivet därför att den företogs på en enda dag, skulle det vara mycket enkelt för

varje skattskyldig person att kringgå skyldigheten att betala mervärdesskatt genom att utföra alla sina affärer på en enda dag. Som redan nämnts är orsaken till att aktieförsäljningen inte kan klassificeras som ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening emellertid inte att den företogs på en dag utan att trusten är att anse som en privat investerare. Den omständigheten att aktieförsäljningen ägt rum på en och samma dag påverkar inte bedömningen av frågan om den är mervärdesskattepliktig eller ej. Betraktas en verksamhet som ekonomisk verksamhet i mervärdesskattedirektivets mening förblir den sådan även om den utövas under en enda dag. Var den inte ekonomisk verksamhet påverkas bedömningen än mindre. Detta är också den slutsats som kommissionen och Förenade kungariket kommit till i sina yttranden.

33 Enbart den omständigheten att den andra aktieförsäljningen gjordes vid ett enda tillfälle medför alltså inte att den skall anses vara ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening.

Den tredje frågan

34 Denna fråga har ställts för det fall att den första frågan och/eller den andra frågan besvaras jakande. Eftersom jag kommit fram till att de båda första frågorna skall besvaras nekande skulle den tredje frågan alltså inte behöva besvaras. För den händelse domstolen inte delar min uppfattning tar jag i andra hand ställning även till den tredje frågan.

35 Om kärandens investeringsverksamhet betraktas som ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening följer av artikel 4.1 att trusten är skattskyldig. Trusten företar då alla handlingar i samband med denna verksamhet som skattskyldig person "i denna egenskap" enligt artikel 2.1 i sjätte mervärdesskattedirektivet. Det föreligger ett omedelbart samband mellan de båda begreppen. Såvitt avser investeringsverksamheten och aktieförsäljningen kan egenskapen av skattskyldig person inte bedömas fristående från frågan om verksamheten skall klassificeras som ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening. Det innebär följande. Om aktieförsäljningen anses som ekonomisk verksamhet enligt sjätte mervärdesskattedirektivet är den person som utövar verksamheten skattskyldig med avseende på denna. Han företar alla handlingar i samband med verksamheten som skattskyldig person i denna egenskap enligt artikel 2.1. Så till vida har han också rätt till avdrag för ingående skatt enligt artikel 17.3 c. Om det däremot inte föreligger en ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening kan den handlande personen med avseende på den berörda verksamheten inte anses som skattskyldig och därmed inte heller handla som skattskyldig person i denna egenskap enligt artikel 2.1. Han skulle då inte ha rätt till avdrag för ingående skatt. Men till och med om han i och för sig är registrerad som skattskyldig - som t.ex. förvaltningsbolaget i fråga om försäljningen av böcker och fotografier - kan han inte förvalta sin privatförmögenhet som skattskyldig person i denna egenskap.

36 Förvaltningsbolagets övriga argument tar i princip på nytt upp problematiken i de två första frågorna och kan alltså här lämnas utan avseende.

37 Under förutsättning att den första och/eller andra frågan besvaras jakande företar förvaltningsbolaget aktieförsäljningar som en skattskyldig person i denna egenskap enligt artikel 2.1.

Den fjärde frågan

38 Enligt förvaltningsbolagets uppgift hänför sig denna fråga till nationell rättspraxis, där frågan om en verksamhet är dominerande spelar stor roll. Förenade kungariket anför också i sina yttranden, att det vid alla här föreliggande frågor är av värde att pröva om den verksamhet som skall bedömas är dominerande.

39 Kommissionen har däremot hänvisat till att begreppet "dominerande" inte används i mervärdesskattedirektivet. Den har anfört att det enligt direktivet kommer an på verksamhetens natur i sig och inte på frågan om verksamheten är dominerande eller ej. Jag är också av den meningen, att man vid bedömningen enligt artikel 4.2 av frågan om det är en ekonomisk verksamhet inte skall beakta om verksamheten är dominerande eller ej. För att belysa detta vill jag hänvisa till den verksamhet för vilken trusten är registrerad som skattskyldig. Denna består av försäljning av böcker, fotografier osv., vilket i vart fall inte är en dominerande verksamhet. Trots detta är den att anse som ekonomisk verksamhet enligt sjätte mervärdesskattedirektivet, medan trustens huvudsakliga verksamhet, nämligen förvaltningen av förmögenheten, inte är ekonomisk verksamhet i sjätte mervärdesskattedirektivets mening.

C - Förslag till avgörande

40 Jag föreslår därför följande svar på de frågor som underställts domstolen:

1. Orden "ekonomisk verksamhet" i artikel 4.2(12) omfattar inte försäljning av aktier och andra värdepapper som företas av en person som inte är fondkommissionär utan är verksam inom ramen för förvaltningen av sin egen förmögenhet.
2. När en person som inte är fondkommissionär utan förvaltar sin egen förmögenhet på samma dag till ett stort antal köpare gör ett flertal aktieförsäljningar, vilka krävt omfattande förberedelse under en längre period, utgör försäljningarna som sådana inte en "ekonomisk verksamhet" enligt artikel 4.2(13).
3. I andra hand: Om den första och/eller andra frågan besvaras jakande är aktieförsäljningar av en sådan förvaltare ("Trustee") att anse som försäljningar av en skattskyldig person i denna egenskap enligt artikel 2.1(14).
4. Vid besvarandet av den första och/eller andra och/eller tredje frågan skall inte beaktas, om försäljningen av aktier och andra värdepapper är dominerande eller ej i den verksamhet inom vars ram den äger rum.

(1) - Rådets direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 (EGT nr L 145, s. 1).

(2) - EGT nr C 275 av den 1 oktober 1994, s. 10.

(3) - Rådets sjätte direktiv av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter - Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund (77/388/EEG) (EGT nr L 145 av den 13 juni 1977, s. 1).

(4) - Dom av den 4 december 1990, Van Tiem (C-186/89, Rec. 1990, s. I-4363, punkt 17); dom av den 20 juni 1991, Polysar (C-60/90, Rec. 1991, s. I-3111, punkt 12).

(5) - Dom av den 14 februari 1985, Rompelman (268/83, Rec. 1985, s. 655, punkt 19).

(6) - Dom av den 20 juni 1991 i mål C-60/90, Rec. 1991, s. I-1311.

(7) - Mål C-60/90, Rec. 1991, s. I-3137, punkt 13.

(8) - Mål C-60/90, Rec. 1991 (se fotnot 6).

(9) - Dom av den 22 juni 1993, Sofitam (C-333/91, Rec. 1993, s. I-3513, 3542, punkt 12).

(10) - Mål C-60/90 (Rec. 1991, s. I-3137, punkt 14).

(11) - Dom av den 1 april 1982, Staatssecretaris van Financiën mot Hong-Kong Trade (Mål 89/81, Rec. 1982, s. 1277, 1286, punkt 10).

(12) - Sjätte mervärdeskattedirektivet.

(13) - Sjätte mervärdeskattedirektivet.

(14) - Sjätte mervärdeskattedirektivet.